

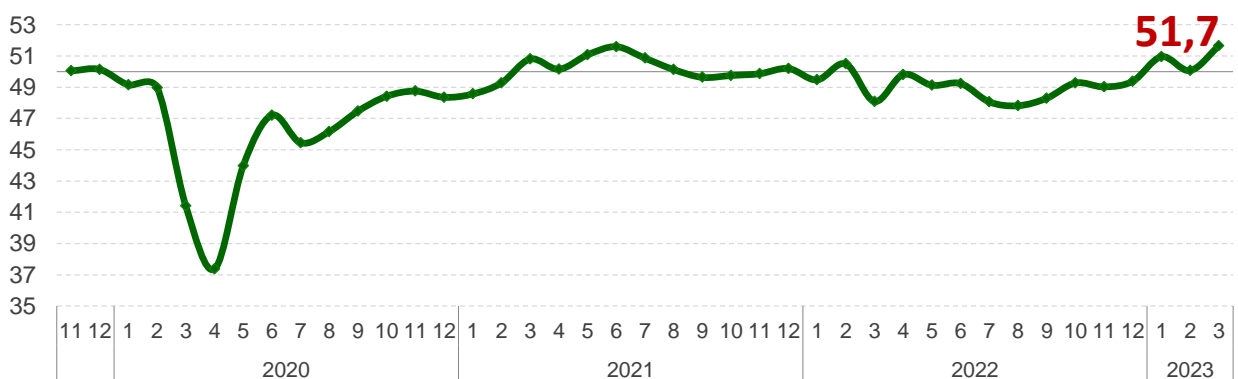

Іскерлік белсенділік индексі

2023 Наурыз

Наурызда жеткізу проблемаларының болғанына қарамастан іскерлік белсенділік жақсарды. Барлық сектор кәсіпорындары жаңа тапсырыстар мен тауарлық-материалдық қорлар көлемінің ұлғаюын атап өтті.

График 1. Іскерлік белсенділік индексінің (ІБИ) динамикасы*

* Көрсеткіш 50-ден жоғары болса оң өзгерісті, төмен болса кері өзгерісті білдіреді. Индекстің мәні 50-ден қаншалықты жоғары (төмен) болса, көрсеткіштің өсу (құлдырау) қарқыны соншалықты жоғары (төмен), 50-ге тең деңгейі өзгерістің жоқ екендігін көрсетеді.

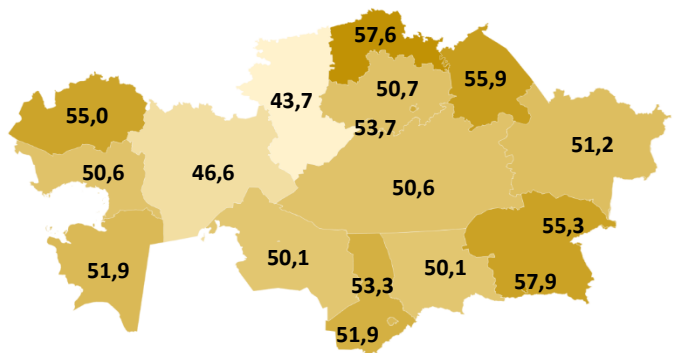
Іскерлік белсенділік индексі 2023 жылдың наурызында 51,7-ге дейін көтерілді.

Іскерлік белсенділіктің жақсаруы кен өндіру өнеркәсібінен басқа секторларда байқалды, мұнда индекс 48,6-ға дейін (ақпандағы 46,7-ден) біршама өскеніне қарамастан, ұзақ жеткізу мерзімдеріне, жұмыспен қамту деңгейінің және жаңа өнім көлемінің төмендеуіне байланысты әлі де теріс салада қалып отыр. Қалған секторларда жеткізілім мерзімінен басқа индекстің барлық компоненттері бойынша оң өзгеріс болды. Өндірісте көрсеткіштің айтарлықтай өсуі байқалды, мұнда индекс теріс аймақтан оң аймаққа өтіп, 53,1 құрады (ақпанда – 49,8). Құрылыс және қызмет көрсету секторында индекс сәйкесінше 53,6 және 51,6-ға дейін көтерілді (ақпан айында - 51,9 және 50,7).

График 2. Наурыздағы өңірлер бойынша ІБИ

15 өңірде іскерлік белсенділік жақсарды, ал 2 өңірде нашарлады.

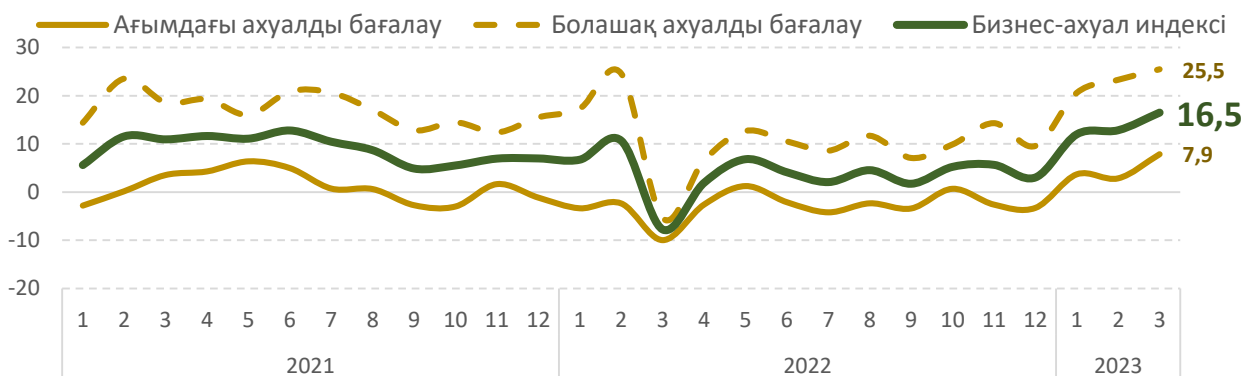
Индекс Қостанай (43,7) және Ақтөбе (46,6) облыстарында 50 белгіден төмен мәнге ие болды. Индекстің ең үлкен мәні Алматы қаласында тіркелді (57,9).

Бизнес-ахуал индексі

Бизнес-ахуал индексі айтарлықтай өсті. Респонденттердің бағалауы бойынша, наурыз айында бизнес жүргізу шарттары жақсарды. Кәсіпорындар болашақта да қолайлы бизнес жағдайларын күтуде.

График 3. Бизнес-ахуал индексінің (БАИ) динамикасы*

* Ағымдағы және болашақ бизнес-ахуалды бағалау үшін жауаптар теңгерімі (ЖТ) қолданылады, ол бизнес-ахуалдың өзгерісі жайлы сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптар арасындағы айырмашылық. Индекстің мәні 0 ден жоғары болса ахуалдың жақсарғанын, төмен болса нашарлағанын білдіреді.

Ағымдағы бизнес жағдайларының барлық факторларын бағалау жақсарды.

Сұраныс пен инфрақұрылым оң бағаланды, бизнес жағдайларының қалған факторлары бойынша (салық жүктемесі, қаржыға/несиеге қолжетімділік, бизнесті қорғау мәселелері) теріс бағалаулар шамалы басым болды, бірақ ақпанмен салыстырғанда айтарлықтай жақсару байқалды.

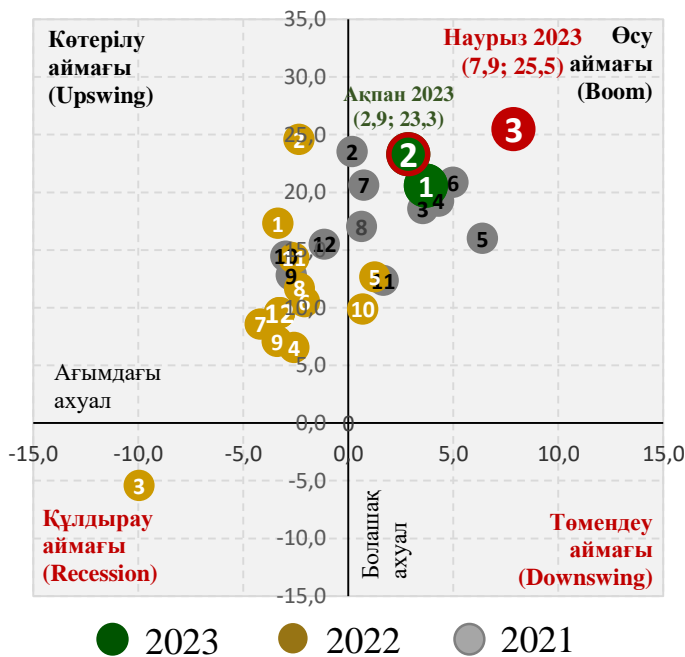
2023 жылғы наурызда бизнес-цикл «сағатының» индикаторы өсу аймағында қалды

Кәсіпорындардың ағымдағы бизнес жағдайларын бағалауы 7,9-ға дейін өсті.

Алдағы 6 айға қатысты болашақ бизнес-шарттарды бағалау 25,5 құрады.

*Бизнес-цикл «сағаты» экономиканың берілген уақытта циклдың қай фазасында болғанын көрсетеді. Оны құру үшін ағымдағы ахуалды (X осі бойынша) және болашақ ахуалды (Y осі бойынша) бағалау бойынша деректер қолданылады.

График 4. Бизнес-цикл «сағаты»

● 2023 ● 2022 ● 2021

ӘДІСНАМАЛЫҚ ТҮСІНДІРМЕ

---

¹ Ақпарат нақты сектор мониторингіне қатысушы кәсіпорындардың арасында жүргізілген ай сайынғы сауалнамаларының нәтижелері бойынша дайындалды.

² Іскерлік белсенділік индексі жаңа тапсырыстар көлемі, жұмыспен қамту деңгейі, жаңа өнім көлемі, тауарлық-материалдық қорлардың көлемі, жеткізу мерзімдері сияқты кәсіпорындардың көрсеткіштерінің жиынтық өзгерісі ретінде есептеледі.

³ Іскерлік белсенділік индексін есептеу үшін диффузиялық индекс (ДИ) пайдаланылады, ол әрбір көрсеткіш бойынша оң жауап берген кәсіпорындар үлесінің және өзгеріссіз жауаптардың жартысының үлесінің қосындысы (үлестер салмақтанып есептеледі) ретінде есептеледі. Бұл индекс көрсеткіштің өзгеру динамикасын сипаттайтын жалпыланған индикатор болып табылады.

⁴ Бизнес-ахуал индексін (БАИ) есептеуде Ifo неміс зерттеу институтының әдістемесіне сәйкес ағымдағы айдағы бизнес-жағдайлардың көрсеткіштері (АЖ) және болашақ 6 айдағы бизнес-жағдайлардың күтілетін өзгерістері (БЖ) бойынша жауаптар теңгерімі (ЖТ) пайдаланылады:

$$\text{БАИ}^* = \sqrt{(\text{ЖТ}(\text{АЖ}) + 200) * (\text{ЖТ}(\text{БЖ}) + 200)} - 200$$

мұндағы, ЖТ – жауаптар теңгерімі

АЖ – ағымдағы экономикалық жағдай

БЖ – болашақтағы экономикалық жағдай

⁵ ЖТ (жауаптар теңгерімі) бизнес-шарттардың өзгеруі туралы сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптардың үлестері арасындағы айырма ретінде есептеледі. Кәсіпорындар ұсынылған үш жауаптың біреуін таңдайды: "жақсарды", "өзгерген жоқ" және "нашарлады". Жауаптардың үлестері салмақтана отырып есептеледі.

⁶ Ifo зерттеу институты жасаған бизнес-цикл "сағаты" - бұл екі нөлдік сызықтың қиылысуымен төрт квадрантқа бөлінген диаграмма (координаттар жүйесі), олар іскерлік жағдай тұрғысынан экономикалық циклдің төрт кезеңін білдіреді: көтерілу, өсу, төмендеу, құлдырау. Егер ағымдағы жағдайларды бағалау теріс болса, ал күтулер оң болса, экономикасы көтерілу фазасында, егер ағымдағы жағдайларды бағалау және күтулер оң болса, онда экономика өсу фазасында т. с. с.

⁷ Диаграммалардағы деректер маусымдық фактордың әсерінен тазартылған (болашақ жағдайларды бағалау мен факторларды бағалаудан басқасы).

⁸ Алдыңғы айлардың динамикасында маусымдық тазалауға және ЖҚҚ нақтылауға байланысты өзгерістер болуы мүмкін.

⁹ Секторлар бойынша егжей-тегжейлі ақпарат (іріктеме туралы ақпарат, индикаторлар динамикасы, жауаптардың таралу нәтижелері) дашбордта берілген.

¹⁰ Секторлар бөлінісінде өңірлер бойынша іріктеменің репрезентативтілігіне қол жеткізуге қарай жаңа әкімшілік-аумақтық құрылымға сәйкес есептеу нәтижелері ұсынылатын болады.